

Riool centrum Vleuten

LR 70: Archeologische begeleiding van het vervangen van het riool in de Dorpsstraat, Schoolstraat en achter het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan in Vleuten

Basisrapportage Archeologie 76

LR 70 - Riool centrum Vleuten

Archeologische begeleiding van het vervangen van het riool in de Dorpsstraat,
Schoolstraat en achter het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan in Vleuten

A.C. Aarts

oktober 2011

Administratieve gegevens van het project

Projectcode:

LR70 - Riool centrum Vleuten

Locatie:

Utrecht, Vleuten, Dorpsstraat, Schoolstraat,
Hindersteinlaan

OM-nummer:

40179

Landelijke hoekcoördinaten:

NW: 129054 / 457756

NO: 129321 / 475753

ZW: 129354 / 457490

ZO: 129485 / 457492

Opdrachtgever:

Stadswerken, Gemeente Utrecht

Uitvoerder:

Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht

Coördinator vanuit de gemeente (bevoegd gezag):

R.D. Roegen

Dagelijkse leiding opgravingen:

A.C. Aarts

Uitvoering veldwerk:

13 april 2010 - 18 maart 2011

Beheer en plaats van documentatie:

Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht

Zwaansteeg 11

3511 VG Utrecht

telefoon 030 286 3990

ISBN

978-90-73448-49-0

Inhoudsopgave

Samenvatting	5	Literatuur	35
1 Inleiding	7	Eerdere uitgaven	37
1.1 Archeologische context	8	Colofon	40
1.2 Archeologisch vooronderzoek	8		
1.2.1 Ridderhofstad Zuileveld, booronderzoek RAAP	8		
1.2.2 Booronderzoek Hindersteinlaan ADC	8		
1.2.3 Waarnemingen erfgoed gemeente Utrecht	8		
1.3 Archeologische verwachting	8		
1.3.1 Sporen en structuren	8		
1.3.2 Vondstmateriaal	9		
2 Historische en fysisch-geografische context	11		
2.1 Landschappelijke achtergrond	11		
2.2 Bodemkundige ondergrond	11		
3 Onderzoeksvragen en methode	15		
3.1 Onderzoeksvragen	15		
3.2 Methode	15		
4 Fysisch-geografische resultaten	17		
5 Archeologische sporen en structuren	19		
5.1 WP1: Achter het winkelcentrum aan de zuidkant van de Hindersteinlaan	19		
5.2 WP2: Langs de Paddenaar	20		
5.3 WP3: Dorpsstraat	20		
5.4 WP4: Schoolstraat	25		
6 Synthese en conclusie	31		
6.1 Synthese	31		
6.2 Beantwoording onderzoeksvragen	33		
Noten	35		

Samenvatting

Van 13 april 2010 tot 18 maart 2011 zijn werkzaamheden verricht aan het riool in de dorpskern van Vleuten. De locatie en de diepte van de rioolsleuven boden de archeologen een unieke kans om het centrum van Vleuten te onderzoeken. Het doel van het onderzoek was meerledig¹ :

- Het waarden van het gebied: in het centrum van Vleuten is nog niet eerder grootschalig archeologisch onderzoek verricht.
- Het in kaart brengen van archeologische resten uit de IJzertijd tot en met de late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd.
- Het vaststellen van de aard en ouderdom van de Vleutense Wetering.
- Het documenteren van sporen en structuren op de locatie van de hofstede Zuileveld.
- Het vastleggen van de restanten van 't Rechthuis en andere sporen, die zich onder het huidige tracé van de Dorpsstraat bevinden.

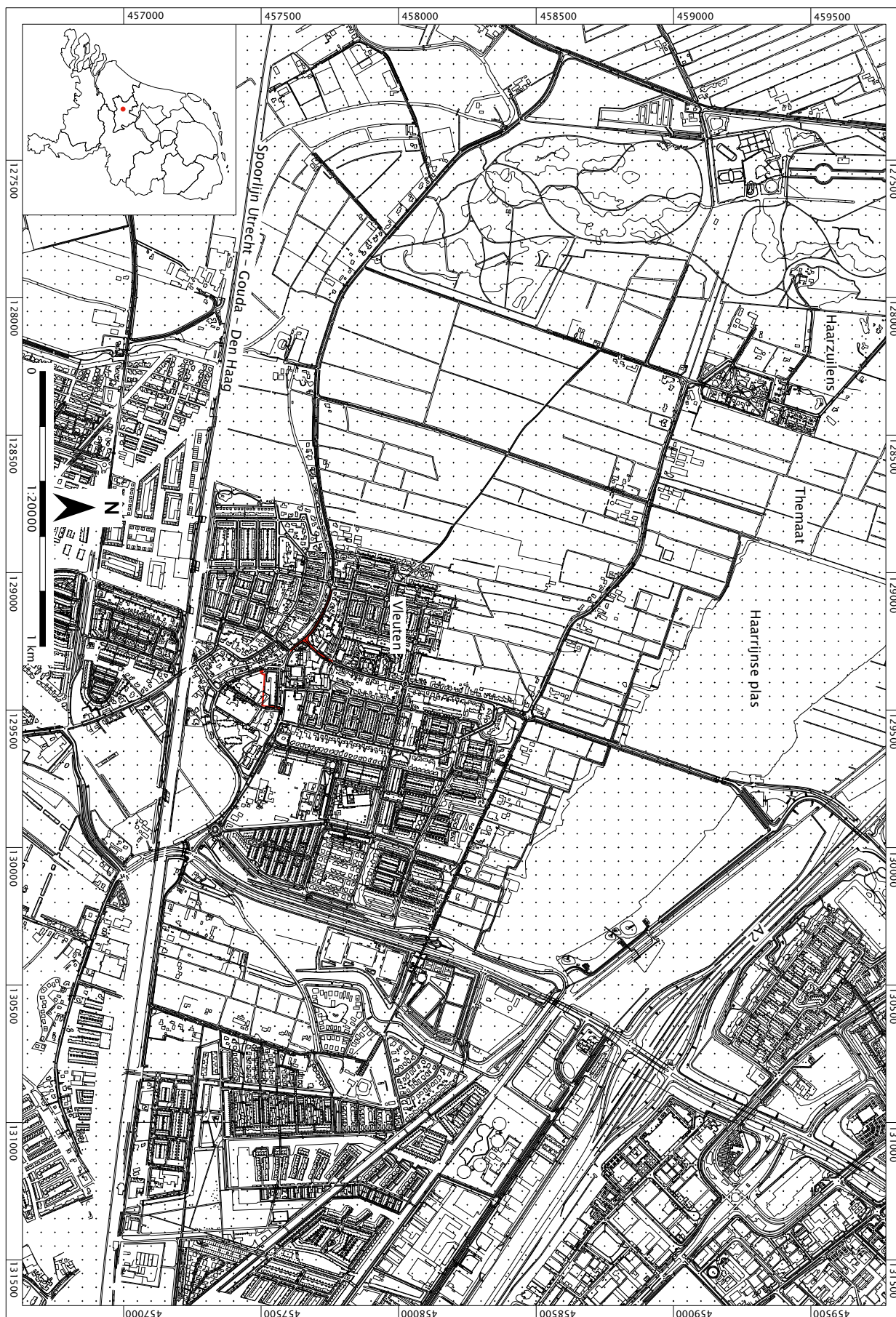
De werkzaamheden zijn archeologisch begeleid. Deze begeleiding kende echter een aantal beperkingen. Het tracé van het riool stond vast en de sleuven konden niet worden uitgebreid of verlegd om archeologische en/of fysisch geografische sporen en structuren verder te kunnen onderzoeken. De archeoloog mocht wel de regie over de kraan overnemen indien er sprake was van archeologische en/of fysisch geografische relevante waarnemingen. Behoud *in situ* en vervolgonderzoek behoorden niet tot de mogelijkheden.

Op het terrein achter het winkelcentrum aan de zuidzijde van de Hindersteinlaan bevonden zich nauwelijks kabels en leidingen, waardoor hier eerst het cunet aangelegd kon worden. Het westelijke deel bleek grotendeels verstoord door de funderingen en de sloopwerkzaamheden aan de Pastoor Ohlschool. In het oostelijke deel waren, tussen de verstoringen van de funderingen en de sloop van het Kleuterparadijs door, twee greppels te zien. In het centrale stuk zijn nog eens vier greppels waargenomen. Onder de funderingen van de Pastoor Ohlschool zijn bij het aanleggen van het riool geulafzettingen waargenomen en langs de Paddenaar zijn, onder een 80 cm dik puinpakket vijf houten palen gevonden.

In de Dorpsstraat en de Schoolstraat was het door de aanwezigheid van de vele kabels en leidingen niet mogelijk eerst de cunetten aan te leggen. Bij het aanbrengen van de nieuwe riolering zijn in het westelijke deel van de Dorpsstraat, afgezien van de funderingen van een brug die in de jaren '50 van de vorige eeuw gesloopt is, geen sporen

aangetroffen. Het nieuwe riool volgde hier grotendeels het tracé van de oude riolering. Ten oosten van het oude gemeentehuis zijn op zeven locaties sloten, geulen of kuilen waargenomen. Gezien de omstandigheden was het niet mogelijk de aard van deze sporen nader te bepalen. Aan de hand van het vondstmateriaal dateren deze sporen waarschijnlijk tussen de veertiende en de negentiende/twintigste eeuw.

In de Schoolstraat zijn ten noorden van de kerk geen sporen aangetroffen. In het zuidelijke deel is een vijftal putten aangetroffen. Drie dateren in de negentiende eeuw, een in de twintigste eeuw en een stamt waarschijnlijk uit de veertiende eeuw. Deze bevindt zich ter hoogte van de Broederschapshuisjes en hoort vermoedelijk bij een veertiende eeuwse fundering. Deze is deels verstoord door een septictank. Al deze sporen kunnen gekoppeld worden aan de kadastrale minuut van 1832. Boven al deze sporen was een ca. 15 cm dikke brandlaag aanwezig. Iets verder noordelijk, ter hoogte van de oprit van de kerk, zijn nog een houtconstructie en een afvalkuil met materiaal uit de negentiende eeuw aangetroffen en een recente poer met houten paaltjes.

1.1a Topografische kaart met de onderzoekslocatie binnen Leidsche Rijn.

1 Inleiding

Van 13 april 2010 tot 18 maart 2011 heeft een archeologische begeleiding plaatsgevonden van de werkzaamheden aan het riool in het centrum van Vleuten. Het werk is uitgevoerd door Oskam in opdracht van Stadswerken van de gemeente Utrecht en archeologisch begeleid door archeologen van Erfgoed van de gemeente Utrecht.

In de Dorpsstraat, Schoolstraat en achter het winkelcentrum ten zuiden van de Hindersteinlaan is het bestaande riool vervangen en verplaatst en er zijn tevens nieuwe wegcunetten aangelegd. De totale lengte van de sleuven bedroeg ca. 800 m. De verstoring van de cunetten was maximaal 12 m breed en 0,7 – 1 m diep. De rioolsleuven waren ongeveer 1 tot 1,5 m breed en 3 m diep.

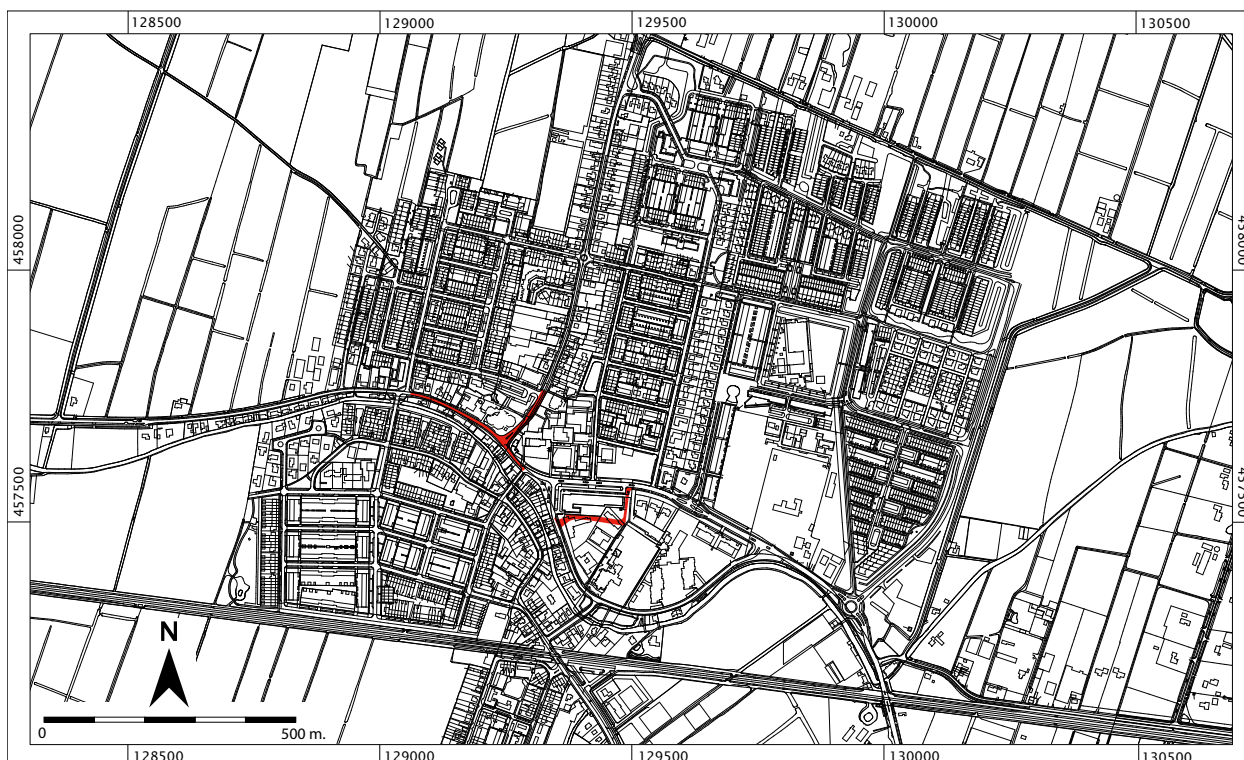
Behoud in situ en vervolgonderzoek behoorden niet tot de mogelijkheden. Wel kon de archeoloog aanbevelen om bij toekomstige werkzaamheden op of nabij de onderzoekslocatie de bevoegde overheid in te lichten en opnieuw archeologisch onderzoek te laten doen. Het tracé is afgegraven door Oskam, maar de archeoloog mocht de regie over de kraan overnemen indien er sprake zou zijn van archeologische en/of fysisch geografische relevante waarnemingen om een vlak of profiel aan te

leggen. Verder kende de begeleiding nog enkele beperkingen. Het tracé stond vast en de sleuven konden niet worden verdiept, uitgebreid of verlegd om archeologische en/of fysisch geografische sporen en structuren te kunnen volgen. Deze beperkingen zijn vooral van invloed geweest op de vragen met betrekking tot de omvang van de vindplaatsen en hebben verhinderd dat de aard van bepaalde sporen duidelijk vast te stellen was.

Er waren, verspreid over de duur van de werkzaamheden, 15 veldwerkdagen gereserveerd voor archeologisch onderzoek.

De onderzoekslocatie was in gebruik als parkeerplaats en als weg.

Het veldteam bestond afwisselend uit Anneke Aarts, Linda Dielemans, Jeroen van der Kamp en Robert Hoegen (Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht). De technische uitwerking van de velddocumentatie en het geborgen vondstmateriaal is uitgevoerd door Anneke Aarts.

1.1 b Topografische kaart met de onderzoekslocatie binnen Vleuten.

1.1 Archeologische context

Direct ten zuiden van het onderzoeksgebied liggen de restanten van de ridderhofstad Bottenstein. De oudste geschiedenis van dit kasteel is onduidelijk. De eerste vermelding dateert uit 1439.

Bij booronderzoek van RAAP in 2006 zijn op de locatie van dit kasteel alleen resten van een gracht aangetroffen.² Deze heeft een maximale diepte van 2,3 m onder maaiveld. In het noorden werd op een ondoordringbare laag puin gestuit, die geïnterpreteerd wordt als de resten van de boerderij die op de voorburch lag. Deze resten bevinden zich op 0,8 m onder maaiveld.

Ongeveer 600 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt een nederzetting uit de vroege Middeleeuwen. Het noordelijke deel van deze vindplaats was ernstig verstoord door klei- en/of zandwinning en de aanwezigheid van een boomgaard. Er zijn achttien waterputten en -kuilen, vijf bijgebouwtjes, een hekwerk en drie greppels aangetroffen. Er is aardewerk uit de gehele Romeinse periode gevonden, maar geen sporen.³

Circa 1600 meter ten noordwesten van het onderzoeksgebied ligt een vindplaats uit de late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Het gaat om de funderingen van een boerderij, een privaat en greppels. Verder zijn er restanten van een kelder en een hooiberg gevonden. Uit de Nieuwe Tijd stamt een huis met een kelder en een inpandige waterput.⁴

Ongeveer 465 meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied zijn sporen van bewoning uit de IJzertijd/Romeinse tijd aangetroffen, die duiden op de aanwezigheid van een nederzetting uit deze periode.⁵

Ten westen van het plangebied is een middeleeuwse nederzetting aangetroffen op de hoge gronden ten westen van de Vleutense Wetering. Bij het onderzoek werden resten van boerderijen en greppels aangetroffen uit de elfde tot en met de eerste helft van de veertiende eeuw.⁶

minuut uit 1832, maar de exacte begrenzingen zijn nog onbekend.

Er is bij het booronderzoek niet alleen materiaal gevonden uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, maar ook uit de IJzertijd/Romeinse tijd, wat een aanwijzing is voor bewoning van het gebied in die periode.

1.2.2 Booronderzoek Hindersteinlaan ADC

In 2008 heeft het ADC booronderzoek uitgevoerd op het terrein achter het winkelcentrum aan de zuidzijde van de Hindersteinlaan.⁸ Daarbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er kon echter niet volledig uitgesloten worden, dat er zich toch archeologische resten op dit terrein bevinden.

1.2.3 Waarnemingen Erfgoed gemeente Utrecht

Aan de Hindersteinlaan ten zuiden van de kerk en de Broederschapshuisjes zijn funderingen van kloostermoppen en archeologische vondstlagen met twaalfde en dertiende eeuws aardewerk aangetroffen in een kabelsleuf.⁹ In de funderingen waren minimaal drie bouwfases herkenbaar. Onder het muurwerk lagen enkele kuilen met twaalfde eeuws materiaal. Vermoedelijk betreft het de fundamente van 't Rechthuis of een oudere boerderij. Op dezelfde locatie is een houtskoollaag aangetroffen, die verband houdt met een grote brand in 1898.

Aan de Schoolstraat, ter hoogte van de kerk, zijn in een kabelsleuf menselijke botten en materiaal uit de zestiende tot en met de achttiende eeuw gevonden. Iets noordelijker is een kelder onderzocht, die uit de negentiende eeuw dateert.

Bij graafwerkzaamheden ten zuiden van de kerk zijn menselijke skeletten gevonden en een natuurstenen sarcofaag, die waarschijnlijk uit de veertiende of vijftiende eeuw dateert. Bij het bergen van dit graf zijn menselijke botresten gevonden, wat erop duidt dat er zich nog een tweede niveau van begravingen onder bevindt.

1.2 Archeologisch vooronderzoek

1.2.1 Ridderhofstad Zuileveld, booronderzoek RAAP

Op de locatie van de ridderhofstad Zuileveld zijn in 2006 door RAAP in boringen sporen van de fundamenteën of uitbraaksleuven van het kasteel aangetroffen en is ook het meest noordelijk gelegen deel van de gracht, die om het kasteleiland ligt, gevonden.⁷ Tevens is er een puinlaag aangetroffen. Mogelijk betreft het hier bijgebouwen of met puin gedempte sloten. De ligging van het kasteelterrein lijkt grotendeels overeen te komen met de kadastrale

1.3 Archeologische verwachting

1.3.1 Sporen en structuren

Hoewel het onderzoeksterrein vermoedelijk slechts het uiterste zuidoostelijke deel van de ridderhofstede Zuileveld aansnijdt, zijn hier mogelijk toch nog resten van de gracht en van funderingen en/of uitbraaksleuven te verwachten aangezien de exacte omvang en indeling van het kasteelterrein niet precies bekend is.

Ten zuiden van de kerk konden inhumaties aangetroffen worden, in kuilen, kisten, maar ook in sarcofagen.

Vermoedelijk zouden onder de Hindersteinlaan ten zuiden van de kerk een deel van de funderingen en vloeren van 't Rechthuis aangetroffen worden alsmede kuilen uit een vroegere periode en de brandlaag uit 1898.

Voor de rest van het tracé van het riool moest rekening worden gehouden met de afzettingen van de Oude Rijn/de Vleutense weterring, mogelijke beschoeiingen, kades en steigers, bewoningssporen daterend uit de IJzertijd/Romeinse tijd tot en met de Nieuwe Tijd. Te denken valt aan (afval-)kuilen, beer- en waterputten, maar ook aan de resten van woningen en werkplaatsen.

1.3.2 Vondstmateriaal

Aangezien de onderzoekslocatie in het centrum van Vleuten ligt en Vleuten al vanaf de vroege Middeleeuwen, en mogelijk al vanaf de IJzertijd/Romeinse tijd, bewoond is, was de kans op het aantreffen van vondstmateriaal uit deze perioden groot. Te denken valt aan aardewerk, metaal, keramisch bouwmateriaal, natuursteen en glas. De conservering is afhankelijk van de bodemgesteldheid en de mate van verstoring door bewoningssporen uit recentere perioden.

Gezien de geulcontext was te verwachten, dat er organisch materiaal zou worden aangetroffen. Voor de restgeul van de Oude Rijn valt te denken aan leer, bot en hout, daterend vanaf de vroegste bewoning van het gebied. In de grachtvulling van kasteel Zuileveld kon ook goed geconserveerd leer, bot, hout en zelfs textiel worden aangetroffen. Verder was het goed mogelijk, dat er water- en beerputten zouden worden aangetroffen. Over het algemeen bevatten de vullingen daarvan eveneens goed geconserveerde organische resten, vaak in grote hoeveelheden. Op de oude begraafplaats bij de kerk waren menselijke skeletten, hout, textiel en leer te verwachten. De conserveringstoestand van deze resten hangt af van de bodemgesteldheid ter plekke en de mate van verstoring van de graven.

In de afzettingen van de restgeul van de Oude Rijn, in de grachtvulling van kasteel Zuileveld en in water- en beerputten zullen paleo-ecologische resten matig tot goed bewaard zijn.

2 Historische en fysisch-geografische context

2.1 Historische achtergrond

Van het huidige Vleuten wordt vermoed, dat het een van de vroeg-middeleeuwse nederzettingen is op de stroomrug van de Oude Rijn, die is uitgegroeid tot een dorp. Er is een aantal twaalfde eeuwse vermeldingen van land in de villa Floeten en bij Flutene, maar pas in 1224 kan met zekerheid van het bestaan van het dorp Vleuten gesproken worden als de kerk van Vleuten wordt genoemd.¹⁰

De vroegste afbeelding van Vleuten dateert uit 1599 (afb. 2.1a). Hierop is de kerk, het Rechthuis, de boerderij 'Ken U Zelf' op de hoek van de Dorpsstraat en de Schoolstraat en een viertal huizen langs de zuidzijde van de Dorpsstraat te zien. Voor het tweede huis vanaf het oosten gezien staat een travalje, wat aangeeft dat daar de dorpsmid woonde. De brouwerij, die vermoedelijk al wel bestond, staat niet aangegeven. Ten zuiden van de Vleutense Wetering staat een groot pand, dat mogelijk op de verkeerde locatie is gezet door de tekenaar.

Op een kaart uit 1642 is een vergelijkbaar beeld te zien (afb. 2.1b). Naast de hierboven genoemde bebouwing zijn nu ook de Broederschapshuisjes aangegeven en staat een aantal boerderijen ter hoogte van het oude gemeentehuis, Dorpsstraat 9. De Dorpsstraat, Schoolstraat, het Haarpad en de Vleutense Wetering zijn aangegeven en er is een sloot getekend in het westen, die in de Vleutense Wetering uitloopt. De hoek met de Brouwerij valt buiten de kaart.

De hele dorpskern van Vleuten staat afgebeeld op een kaart uit 1810 (afb. 2.1c). De bebouwing heeft zich vooral in zuidelijke en noordelijke richting verder uitgebreid. De kadastrale minuut uit 1832 vertoont een vergelijkbaar beeld (afb. 2.1d). Sinds die tijd is Vleuten langzaam gegroeid, maar het dorpsgezicht is grotendeels hetzelfde gebleven. Na de grote branden van 1898 en 1910 zijn de verwoeste panden op dezelfde locatie weer opgebouwd.

Op de laatste twee kaarten zijn ook de ridderhofsteden Bottenstein en Zuileveld te zien. De vroegste geschiedenis van kasteel Bottenstein en de ridderhofstad Zuileveld is onbekend. Het terrein van Bottenstein bevindt zich tussen de Vleutense Wetering en de huidige Stationsstraat, ten noorden van de Bottensteinweg. De eerste vermelding van dit kasteel in 1439 betreft de verkoop van de hofstede met erf en toebehoren. Op de kadastrale minuut uit 1832 zijn nog de boerderij, een rechthoekig gebouw en twee hooibergen te zien. Rond 1930 is op de locatie van het

kasteel een landhuis gebouwd. Van de oorspronkelijke hofstede resteren tegenwoordig alleen nog wat funderingen. Het goed Zuileveld, gelegen op de kruising van de huidige Albert Schweizerlaan en de Robert Kochlaan, wordt voor het eerst vermeld in 1642 toen het goed erkend werd als ridderhofstad. Op de kadastrale minuut uit 1832 zijn geen gebouwen aangegeven, wel is een omgracht terrein zichtbaar. Vandaag de dag is er niets meer van Zuileveld te zien.

2.2 Bodemkundige ondergrond

Vleuten ligt op de stroomrug van de Oude Rijn (afb. 2.2). De afdamming van de Kromme Rijn in 1122 bij Wijk bij Duurstede maakte van de Oude Rijn een klein riviertje, dat binnen Vleuten onder andere diende als afwateringskanaal voor de hogere stroomruggronden. Daarnaast werd de rivier nog steeds gebruikt als transportroute voor land- en tuinbouwproducten. Als gevolg van de afdamming was transport over de Rijn naar Utrecht niet meer mogelijk. Daarom werd in de eerste helft van de twaalfde eeuw de Vaartse Rijn gegraven tussen Utrecht en de IJssel, die toen in open verbinding stond met de Lek. Ten behoeve van het scheepvaartverkeer tussen Utrecht en het westen van het land werden oude waterlopen verbeterd en sommige nieuwe gegraven. In dat kader werd ook de Vleutense Wetering onderhouden. De Vleutense Wetering volgt de loop van de restgeul van de Oude Rijn en heeft daar mogelijk deel van uitgemaakt.

De ondergrond in het plangebied bestaat uit oeverafzettingen en oeverafzettingen op kronkelwaard- of bedding- of geulafzettingen.

2.1a Detail van de kaart uit 1599.

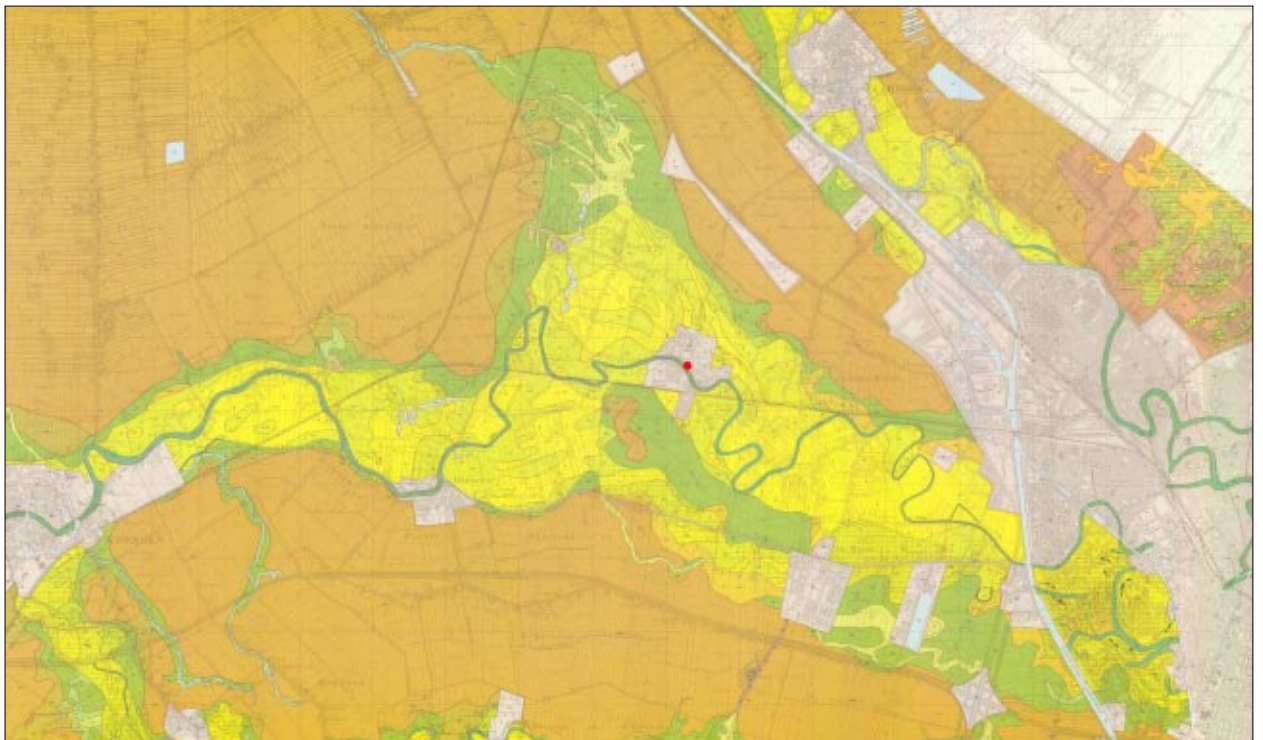
2.1b Twee maal een detail van de kaart uit 1624.

2.1c De kaart uit 1810.

2.1d De kadastrale minuut uit 1832.

2.2 Het plangebied op de kaart van Berendsen (1982).

3 Onderzoeksvragen en methode

3.1 Onderzoeksvragen

Algemeen:

1. Welke vindplaatsen zijn er in het onderzoeksgebied aanwezig?
2. Wat is de aard, omvang, datering, gaafheid en de conservering van de aangetroffen sporen, structuren, vondstlagen en vindplaatsen, die bij de werkzaamheden aan het licht komen?
3. Komen de resultaten van dit onderzoek overeen met het bestaande beeld van de geschiedenis van Vleuten?

Vleutense wetering:

4. Wat is de ouderdom van de Vleutense wetering?
5. Is er sprake van een gegraven kanaal of zijn er aanwijzingen voor verbeteringen/aanpassingen van de restgeul van de Oude Rijn?

Zuileveld:

6. Wat is de aard, omvang, datering, gaafheid en de conservering van de aangetroffen sporen en structuren op of in de buurt van de ridderhofstad Zuileveld?
7. Komen de resultaten van dit onderzoek overeen met de verwachtingen naar aanleiding van de kadastrale minuut uit 1832 en het booronderzoek?

't Rechthuis en omgeving:

8. Wat is de ouderdom, gaafheid en de conservering van de aangetroffen restanten van 't Rechthuis of de eventuele dwarsboerderij?
9. Hoeveel bouwfasen zijn er?
10. Wat is de aard, ouderdom, gaafheid en conservering van de kuilen, die in 2009 zijn aangetroffen bij een waarneming?
11. Wat is de relatie tussen deze kuilen en andere sporen in de omgeving?

Begraafplaats:

12. Ligt de begraafplaats van de kerk ook nog zuidelijker in het plangebied van het riool?
13. Wat is de datering, gaafheid en conservering van de aangetroffen inhumaties?
14. Hoeveel niveaus van begravingen zijn er?
15. Zijn er verschillen in de begravingen? Denk bijv. aan rijkdom of pathologie.
16. Zijn er verschillen tussen de diverse niveaus van begravingen?

3.2 Methode

Aangezien er 15 velddagen gereserveerd waren voor het begeleiden van alle werkzaamheden moesten er keuzes worden gemaakt. Met de uitvoerder is daarom een aantal werkafspraken gemaakt. Waar mogelijk zijn eerst de cunetten aangelegd. De ontgravingsdiepte hiervan zou in het algemeen niet meer dan een tiental centimeters onder het huidige cunet komen te liggen. Hierdoor was het niet noodzakelijk dat er een archeoloog bij de aanleg van alle cunetten aanwezig was. Wel is de aanleg van het eerste cunet door een archeoloog begeleid om een indruk te krijgen van de diepte van de sporen ten opzichte van het maaiveld. De grond werd direct afgevoerd naar het gemeentelijke gronddepot wat het verzamelen van vondsten moeilijk maakte. In bijzondere gevallen, bijvoorbeeld bij water- en beerputten, is de inhoud tijdelijk op de kant geschept zodat deze op vondstmateriaal onderzocht kon worden zonder dat de werkzaamheden hierdoor vertraging op zouden lopen.

Bij de werkzaamheden in de Dorpsstraat en de Schoolstraat bleek het door de grote hoeveelheid kabels en leidingen niet mogelijk eerst een cunet aan te leggen. Daar is eerst het riool aangelegd. Dat gebeurde in kleine segmenten van niet meer dan twee meter lang. Aangezien de rioolsleuven niet meer dan 1,5 meter breed waren en ongeveer drie meter diep, werd na elke gelegde buis de sleuf eerst dichtgegooid met zand en aangetrild alvorens met het volgende segment begonnen kon worden. Bij het graven van de eerste segmenten is een archeoloog aanwezig geweest. Deze heeft de profielen bestudeerd. Toen er geen verandering in de bodemopbouw optrad, is afgesproken dat er dagelijks een archeoloog langs zou komen om de profielen te bestuderen. Indien er in de tussentijd wijzigingen op zouden treden of er materiaal gevonden zou worden, zou de uitvoerder de projectleider inlichten en wachten op de komst van een archeoloog.

Er zijn in totaal 4 werkputten gedocumenteerd (afb. 3.1):

- WP1: Het cunet en de rioolsleuf achter het winkelcentrum aan de zuidkant van de Hindersteinlaan.
- WP2: Het cunet en de rioolsleuf langs de Paddenaar.
- WP3: De rioolsleuf en het cunet in de Dorpsstraat.
- WP4: De rioolsleuf en het cunet in de Schoolstraat.

Bij de aanleg van het cunet in WP1 is een archeoloog aanwezig geweest. Het stort werd direct geladen en

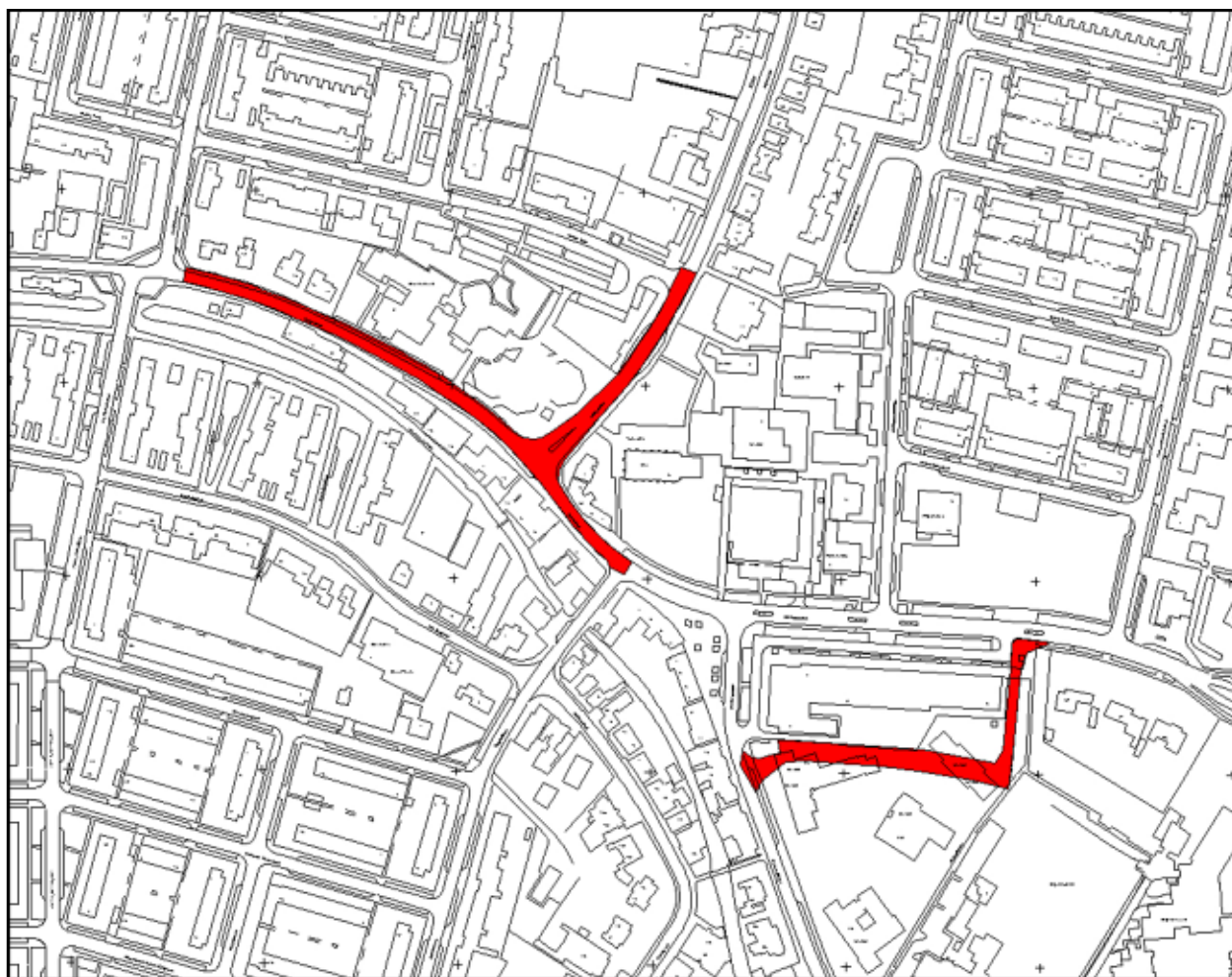
afgevoerd. Er was echter voldoende ruimte om de grond tijdelijk op de kant te leggen als de trekker aan het lossen was. Het vlak en het stort zijn onderzocht met een metaaldetector.

Van het oostelijke deel van WP1 is een vlaktekening gemaakt, schaal 1:50. De door de landmeters uitgezette piketten waren echter deels vergraven tijdens de werkzaamheden. Hierdoor konden de sporen niet nauwkeurig ingemeten worden. Het westelijke deel was grotendeels verstoord door de funderingen en de sloopwerkzaamheden van de Pastoor Ohlschool. Die helft van het vlak is daarom niet getekend, wel gefotografeerd.

Gezien de omstandigheden bij de begeleiding van de werkzaamheden aan het riool was het niet mogelijk alle sporen nauwkeurig in te meten en te tekenen. De locatie van de aangetroffen sporen is gefotografeerd en ingetekend aan de hand van de huizen en bestaande infrastructuur in de omgeving. Er is ter plekke een schets van gemaakt. Later zijn deze gegevens gecombineerd en zijn

de aangetroffen sporen en structuren alsnog in de digitale kaart bijgetekend.

Van alle bestudeerde profielkolommen is de locatie genoteerd en zijn aantekeningen en foto's gemaakt. De aantekeningen bevatten de kleur, textuur, dikte en eventuele inclusies van de verschillende lagen. Van één kolom, waar een beschoeiing en diverse vullingslagen zichtbaar waren, is een tekening gemaakt, schaal 1:20.

Afb. 3.1 Puttenkaart.

4 Fysisch-geografische resultaten

In alle werkputten was de bodemkundige ondergrond vrijwel gelijk. Onder de antropogene lagen, in het algemeen tot een diepte rond 0 m NAP, bevindt zich een (licht) humeuze kleilaag met wat schelpjes. In deze laag is af en toe wat organisch materiaal waargenomen. Variërend van 1 m-NAP tot 1,20 m-NAP ligt een zandpakket met dunne horizontaal gelamineerde zavelafzettingen met wat schelpjes en af en toe een grindbandje. In de Schoolstraat en ter hoogte van de kruising van de Dorpsstraat met de Odenveltlaan zijn de bovenste ca. 30 cm van deze zandafzettingen geoxideerd. In de rest van de rioolsleuven is slechts grijs gereduceerd zand gezien.

Op twee locaties is een afwijkend beeld waargenomen: ter hoogte van Dorpsstraat 9 en tussen Dorpsstraat 2 en de kruising van de Dorpsstraat met de Odenveltlaan. In beide gevallen is over een lengte van ongeveer 15 resp. 14 meter een komvorm gezien (Afb. 4.1). Hier duikt de humeuze kleilaag en snijdt in de onderliggende zandafzettingen. De onderkant van deze kleilaag bevindt zich dieper dan de onderkant van de rioolbuizen, i.e. ca. 2 m-NAP, en kon derhalve niet opgezocht worden. Het is,

gezien de omstandigheden, niet duidelijk hoe de sporen zijn aangesneden en hoever ze zich buiten de rioolsleuf uitstrekken. Beide komvormen zijn in het veld geïnterpreteerd als geulafzettingen.

Afb. 4.1 S3-19 in het zuidprofiel.

5 Archeologische sporen en structuren

5.1 WP1: Achter het winkelcentrum aan de zuidkant van de Hindersteinlaan

Ten zuiden van het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan is de maaiveldhoogte 1,24 m+NAP. Voor het cunet, 135 x 11 m, is ca. 1 m grond afgegraven. In het oostelijke deel van het cunet van WP1 zijn, tussen de verstoringen van de funderingen en de sloop van het Kleuterparadijs, twee greppels gedocumenteerd. In het centrale deel zijn nog vier greppels waargenomen. Met uitzondering van S1-07 zijn alle greppels noordoost-zuidwest georiënteerd. De greppels S1-01 en S1-03 zijn ongeveer 1 meter breed. Beide hebben een vulling van grijze, matig zware zavel met roestvlekken en -concreties. S1-06 is een 2 m brede greppel met een bruingrijze vulling van lichte zavel. S1-07 is een halve meter breed, heeft een donker bruingrijze vulling van matig zware zavel en staat haaks op S1-06. S1-04 is bijna 2 m breed, heeft een vulling van grijze, matig zware zavel met roestvlekken. Aan de oostzijde van deze greppel zijn, vlak boven elkaar, twee uitstulpingen waargenomen, waarvan de meest noordelijke zich in het verlengde van S1-07 bevindt. S1-04 doorsnijdt S1-05, een

greppel met een lichtgrijze vulling van lichte zavel. Alle greppels zijn goed geconserveerd en tekenen zich scherp af tegen de ondergrond (afb. 5.2).

In de omgeving van de greppels in het centrale deel van WP1 zijn, bij de aanleg van het vlak, een musketkogel en een glis aangetroffen. De musketkogel heeft een datering tussen 1550 en 1850. In greppel S1-04 is een scherf van een bolle kom van Paffrath gevonden. Deze dateert tussen 1050-1200.

De rioolsleuf was nog geen meter breed en reikte van 0,4 m-NAP in het oosten tot 0,8 m-NAP in het westen. Er is gewerkt in segmenten van ca. 2 m lengte. Gezien de beperkte gereserveerde velddagen was het niet mogelijk het gehele tracé te begeleiden. Met de uitvoerder is afgesproken, dat de archeoloog mogelijk interessante delen zou markeren. Indien ze daar zouden beginnen met het riool, of als ze iets vonden, zou contact worden opgenomen met de projectleider.

In het oostelijke deel van de sleuf waren in het profiel slechts horizontaal gelamineerde lagen te zien. Voornamelijk zand, maar met enkele zavelbandjes

Afb. 5.2 De greppels S1-04 t/m S1-06.

ertussen. Het westelijke deel was niet begeleid, maar op de kant lag het stort nog. Daarin zijn, over een lengte van ca. 3 meter, donkergrijze humeuze kleiafzettingen met schelpjes en houtfragmenten waargenomen. De rest van het stort bestond uit zand.

5.2 WP2: Langs de Paddenaar

De maaiveldhoogte langs de Paddenaar is ca. 1,3 m+NAP. Voor het cunet, 66 x 5 m, is ongeveer 1 m grond afgegraven. Het cunet was in het zuiden over een lengte van ca. 28 m grotendeels verstoord. Het noordelijke deel bestond uit een puinpakket van ca. 80 cm dik. Naast recent materiaal is hierin een stuk van een natuurstenen grafzerk uit de zeventiende eeuw gevonden (afb. 5.3). Aan de oostzijde is onder de stoep een 55 cm brede paalkuil aangetroffen, S2-02 (afb. 5.4). De paalkuil is goed geconserveerd en de insteek tekent zich scherp af tegen de ondergrond. Hierin is nog een deel van een 16 cm brede houten paal gezien. Verder zijn in het cunet geen sporen waargenomen.

De rioolsleuf is 1,25 m breed en 0,4 m-NAP diep in het zuiden, aflopend tot 0,65 m-NAP in het noorden. Er is gewerkt in segmenten van ca. 2 m lengte. In het noordelijke deel, bij de Hindersteinlaan, is een greppel aangetroffen, S2-05. Deze is ongeveer 1 m breed, is noordoost-zuidwest georiënteerd en heeft een vulling van grijze klei met roestvlekken en -concreties. Afgezien van enkele takjes is er geen materiaal in aangetroffen.

In de omgeving van de paalkuil S2-02 zijn nog vier houten palen aangetroffen, S2-01, S2-03, S2-04 en S2-06. Deze palen liggen globaal op een noordoost-zuidwest georiënteerde lijn. De onderlinge afstand varieert van 3 meter tot enkele centimeters. Tussen deze palen en de greppel, S2-05, zijn geen andere sporen waargenomen. Ten zuiden van de palen was een diepe verstoring te zien. Deze was te volgen tot aan de hoek met WP1.

Afb. 5.3 Het fragment van de natuurstenen grafzerk.

5.3 WP3: Dorpsstraat

Voor de aanleg van het riool en het cunet in de Dorpsstraat is gewerkt van west naar oost. De maaiveldhoogte is 0,95 m+NAP ter hoogte van de Camphuysenstraat en 1,16 m+NAP bij de Schoolstraat. Ten oosten van de Schoolstraat loopt het maaiveld verder op tot 1,88 m+NAP bij de kruising met de Odenveltlaan. Het cunet heeft een breedte van ongeveer 5 m. Het westelijke deel is 188 m lang, het oostelijke 63 m. In het westelijke deel volgt het nieuwe tracé de oude rioolsleuf. Naar het oosten toe, vanaf huisnummer 26, komt het nieuwe riool steeds verder naar het noorden te liggen. De rioolsleuf is 1,5 tot 2 m breed en loopt af van 1,88 m-NAP in het oosten tot 2,23 m-NAP in het westen. Er is gewerkt in segmenten van ca. 2 m lengte. Per segment is meteen het cunet gegraven. Het hele tracé is bemaald en ter hoogte van huisnummer 24 en 22 is, vanwege de instabiele ondergrond en de nabijheid van de huizen, met een sleufbekisting gewerkt.

Ter hoogte van de huisnummers 19 en 17 zijn de funderingen van een brug aangetroffen, BRUG01 (afb. 5.5). Beide delen zijn 75 cm breed en liggen 4,4 m uiteen. De bakstenen zijn oranje rood en hebben een uniform formaat: 22,5x11x4 cm. Ze zijn met een grijze zeer harde mortel gevoegd en zijn, om scheefzakken te voorkomen, op houten planken geplaatst. Dit was een brug over de sloot, die vroeger de grens vormde tussen de Dorpsstraat en de Parkweg. Tegenwoordig ligt die grens bij de Joostenlaan. De brug, die ook al te zien is op de kadastrale minuut uit 1832, is in de jaren '50 van de vorige eeuw gesloopt bij de aanleg van de riolering.

In het westelijke deel zijn, tot aan het oude gemeentehuis, geen sporen waargenomen en is geen vondstmateriaal aangetroffen. Er waren in het profiel slechts horizontaal gelamineerde lagen zichtbaar. Bovenin voornamelijk zavel en de onderste meter bestaat uit zand met wat organisch materiaal. Ten oosten van het oude gemeentehuis, Dorpsstraat 9, wordt de kleilaag dikker en beginnen de lagen richting het oosten te duiken. Onder het oude cunet zijn nu drie lagen te zien: bovenin een grijze slappe klei, daaronder een bruine humeuze klei met zandlaminaties, wat takjes en schelp en onderin horizontaal gelamineerd zand met wat schelpjes. In geen van de lagen is vondstmateriaal aangetroffen.

Gezien de beperkte breedte van de sleuf, waarvan een deel nog verstoord was door het oude riool, was het niet mogelijk dit spoor, S3-12, nader te duiden. In het veld is S3-12 als mogelijke geul geïnterpreteerd (afb. 5.6).

Eenzelfde fenomeen, S3-19, is waargenomen tussen Dorpsstraat 2 en de kruising van de Dorpsstraat en de Odenveltlaan.

Ter hoogte van huisnummer 18b is de situatie weer als voorheen: onder de antropogene lagen bevindt zich een (licht) humeuze kleilaag met wat schelpjes en wat organisch materiaal. Daaronder ligt een zandpakket met

Afb. 5.4 De paalkuil S2-02 in het profiel.

dunne horizontaal gelamineerde zavelafzettingen met wat schelpjes en af en toe een grindbandje.

Ter hoogte van de ingang van nummer 18a duiken de lagen opnieuw richting het oosten. In de klei zit veel materiaal, waaronder bot, houtfragmenten, brokjes bouwmetaal, schelp en een stuk aardewerk. Het is een scherp roodbakend aardewerk, dat gedateerd is in de zeventiende/achttiende eeuw. Het profiel is afgestoken en het spoor, S3-13, is geïnterpreteerd als sloot. De omstandigheden maakten het onmogelijk om er nog een foto van te maken.

Ter hoogte van huisnummer 16 is een beschoeid spoor waargenomen (afb.5.7). De top van dit spoor bevindt zich op 0,2 m-NAP, de onderkant op 1,5 m-NAP. De bovenste vulling, S3-11, is een bruin pakket zware zavel met wat klein puin. De middelste vulling, S3-10, bestaat uit donker grijze venige klei. De onderste vulling, S3-09, is een grijze humeuze kleilaag met wat baksteenspikkels en -brokjes. De venige laag bevatte veel materiaal. Het glas en aardewerk dateert in de achttiende eeuw. Van de beschoeiing zijn zes smalle aangepunte paaltjes gedocumenteerd, S3-02 t/m S3-07. Deze paaltjes bevonden zich in het noordprofiel van de sleuf. De rest van dit spoor, mogelijk een sloot, bevindt zich ten noorden van het tracé van de rioolsleuf en is daarom niet opgegraven. Aan de oostzijde is in de onderste vulling een 1,83 m lange eikenhouten balk aangetroffen. Deze stak schuin in het profiel. Direct ten oosten daarvan was een verstoring van houten plankjes te zien. Voorbij deze verstoring zijn de vullingslagen weer te zien. Ter hoogte van huisnummer 14d zijn geen paaltjes meer waargenomen. Het is niet duidelijk of het spoor hier stopt, of dat het zich net ten noorden van de sleufwand bevindt.

Ter hoogte van huisnummer 14 is een komvorm waargenomen, S3-14. Net als het beschoeide spoor strekt deze zich niet meer dan 30 cm in de rioolsleuf uit, de rest van het spoor ligt ten noorden van het tracé en kon derhalve niet worden onderzocht. S3-14 bestaat uit een donker grijze humeuze zware zavel. De top van het spoor bevindt zich op 0,93 m-NAP, de bodem op 1,33 m-NAP. Dit zijn dezelfde hoogtes als de venige laag, S3-10, van de bovenbeschreven beschoeide sloot. S3-14 bevatte echter lang niet zoveel materiaal. Bovendien dateert het aardewerk uit het eerste kwart van de vijftiende eeuw. Ter hoogte van huisnummer 12 lijkt het of de humeuze laag omhoog loopt. Verder naar het oosten is deze niet meer waargenomen. Het is echter goed mogelijk, dat het spoor zich ten noorden van de sleufwand verder uitstrekt. Mogelijk is S4-12, in het zuidelijke deel van de Schoolstraat, de oostelijke voortzetting van dit spoor.

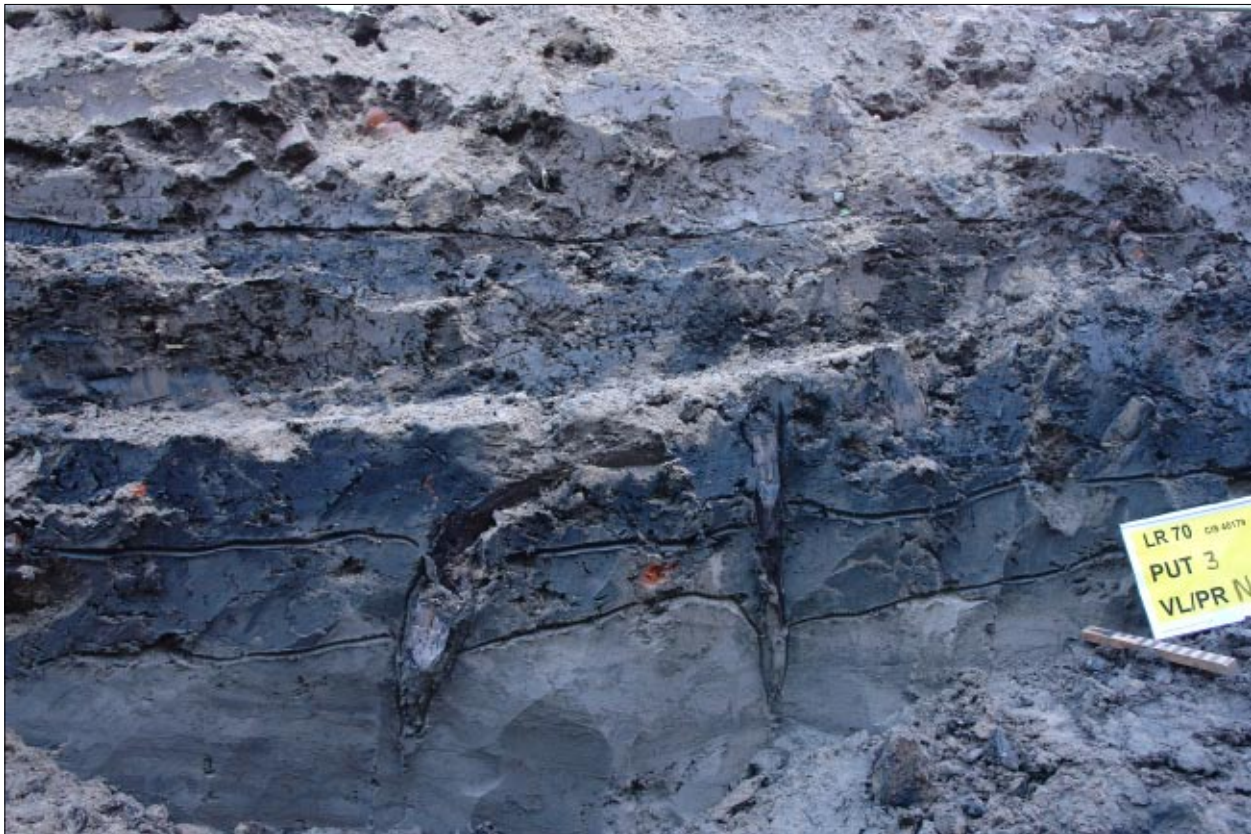
Ter hoogte van Dorpsstraat 6a is een 3,2 m brede komvorm waargenomen in het zuidprofiel, S3-15. De top van het spoor bevindt zich rond 0 mNAP, de onderkant op 1,6 m-NAP. De wanden van het spoor zijn bekleed met dunne takjes, die in de lengterichting zijn geplaatst. Naar onder toe worden de takken steeds dikker en zijn er takken haaks bovenop gelegd. In het midden zijn vier ca. 30 cm dikke takken of stammen te zien, waar een verticale paal tussendoor is geslagen. Een tweede verticale paal bevindt zich aan de oostzijde. Zowel de takken, stammen als de palen zijn zachthout. De bovenste vulling van het spoor bestaat uit grote kluiten lichtgrijze en grijze humeuze klei. De onderste vulling, onder de dikke palen/stammen bevat eveneens kleibrokken en is zeer humeus (afb. 5.8a,b,c).

Afb. 5.5 De fundering van de brug.

Afb. 5.6 Het westelijke deel van S2-12. De naar het oosten duikende lagen zijn goed te zien.

Afb. 5.7 Detailopname van de drie paaltjes.

Ten noorden van de oude rioolsleuf zijn geen takken en kleibrokken aangetroffen. Hoe ver het spoor, in het veld als kuil geïnterpreteerd, richting het zuiden doorloopt is onbekend. In de bovenste gebrokte vulling zijn twee vloeislakken en een rand van een kogelpot gevonden. Deze heeft een datering tussen 1050 en 1250. De vulling van het spoor bestaat echter uit geroerde grond: er zijn grote kleibrokken in te zien. De scherpe aftekening en de kleur van de kluiten doen vermoeden, dat deze kuil geen zeer hoge ouderdom heeft.

Vanaf huisnummer 2 tot kort voor de kruising met de Odenvelttlaan is onder de puinverharding van de weg een donkergrijze kleilaag met wat fosfaat, brokken bouwmetaal en een aantal scherven gevonden, S3-17. Het steengoed en spaarzaam geglazuurd roodbakkend aardewerk dateert tussen 1300-1350 resp. 1450. De onderkant van deze laag loopt redelijk horizontaal op een diepte van ca. 0,1 m+NAP. Deze laag is naar het oosten en het westen nog deels te volgen, maar bevat daar geen materiaal. Vlak bij de kruising met de Odenvelttlaan is in deze laag een grijze verkleuring waargenomen, S3-16. Het aardewerk dat hierin is gevonden, bijna steengoed en spaarzaam geglazuurd roodbakkend, dateert iets vroeger, 1270-1325.

Onder de donkere laag, S3-17, is de mogelijke geul waargenomen, S3-19, die hierboven bij S3-12 al genoemd is. Tenslotte is op de kruising van de Dorpsstraat met de Odenvelttlaan een ca. 3,5 m brede komvorm gezien in

het noordprofiel, S3-18 (afb. 5.9). De bovenkant van het spoor is voor het eerst waargenomen op een diepte van ca. 0 m+NAP en was verstoord door een kabelsleuf. De onderkant van het spoor bevindt zich op 1,2 m+NAP. Het spoor bevat meerdere vullingen. Linksboven een grijs-bruine lichte klei. Daaronder een grijs lichtgrijs gebrokte humeuze klei. Bovenin is een bruine venige klei te zien en onderin een bruinrijze humeuze klei. In de laatste twee vullingen is steengoed, grijsbakkend en spaarzaam geglazuurd roodbakkend aardewerk aangetroffen, dat 1275-1450 dateert. Het spoor, in het veld geïnterpreteerd als kuil of sloot, kon niet verder naar het noorden en zuiden gevolgd worden.

5.4 WP4: Schoolstraat

Voor de aanleg van het riool in de Schoolstraat is gewerkt van zuid naar noord, tot aan de Nieuwe Vaart. De rioolsleuf is 1,5 tot 2 m breed en 1,58 m+NAP in het zuiden, aflopend tot 1,93 m+NAP in het noorden. De maaiveldhoogte is 1,44 m+NAP in het zuiden en ca. 1 m+NAP in het noorden. Er is gewerkt in segmenten van ca. 2 m lengte. Per segment is ook het cunet gegraven. Het oude riool lag verder naar het oosten en is gerooid nadat het nieuwe was aangelegd. Toen is ook het overige deel van het cunet aangelegd. Het cunet heeft een lengte van 78 m en is 6 tot 12 m breed en 0,7 tot 1 m diep.

Afb. 5.8a Detailopname van de kleine takken in het westelijke deel

Afb. 5.8b Overzicht van het westelijke deel.

Afb. 5.8c Detail van de onderkant van het spoor met de paal die door de dikke takken / stammen is geslagen.

Afb. 5.9 S3-18 in het noordprofiel.

In het zuidelijke deel is, ter hoogte van Dorpsstraat nummer 10, een globaal noordwest-zuidoost georiënteerde sloot aangetroffen, S4-12 (afb. 5.10). De vulling bestond uit donker bruine humeuze zware zavel. De komvormige bodem bevond zich op ca. 1,4 m-NAP. Het vondstmateriaal dateert van het tweede kwart van de veertiende eeuw tot de tweede helft van de vijftiende eeuw. Mogelijk is dit de oostelijke voortzetting van S3-14.

Vanaf S4-12 naar het noorden is direct onder het cunet van de straat tot en met de Broederschapshuisjes een ca. 15 cm dikke brandlaag, S4-13, aangetroffen. Ter hoogte van de hoek Dorpsstraat – Schoolstraat is uit deze laag en uit een laag direct daar onder materiaal geborgen, dat dateert vanaf de tweede helft van de vijftiende tot het eind van de zestiende eeuw. In Vleuten hebben meerdere grote branden gewoed, de bekendste zijn die uit 1898 en 1910. Dat er ook daarvoor regelmatig brand uitbrak, blijkt wel uit een gemeentelijke verordening uit 1870, die wegens brandgevaar het bouwen van woningen met een dakbedekking van riet of stro in de kern van Vleuten en de Den Meern verbiedt. Na de branden werden de verwoeste gebouwen op dezelfde plek weer opgebouwd. Mogelijk houdt deze laag verband met een van de branden in het centrum van Vleuten.

In de zuidelijke 30 m van de Schoolstraat zijn vijf putten aan het licht gekomen. Drie zijn van baksteen en bij twee is gebruik gemaakt van een houten ton. S4-05, in het zuiden op de kruising met de Dorpsstraat, is bij de aanleg

van het cunet gevonden. Deze waterput is gemaakt van een partij uniforme bakstenen. Deze zijn alle gebroken. Het baksteenformaat is $? \times 11,5 \times 4$ cm. De buitenste diameter bedraagt 1,1 m. De koepel is grotendeels ingestort, maar de aanzet ervan is nog zichtbaar. De put is gevuld met scherp zand met schelpen. Vermoedelijk is dat gebeurd bij de aanleg van het huidige cunet. Door het formaat bakstenen dateert deze waterput vermoedelijk in de negentiende eeuw.

Ter hoogte van Schoolstraat nummer 1 is nog een bakstenen waterput aangetroffen, S4-01 (afb. 5.11a,b,c). Deze heeft een buitenste diameter van 1,2 m. Net als bij de vorige put is de, gemetselde, koepelaanzet nog zichtbaar. Ook deze put is gemaakt van een uniforme partij stenen, die alle gebroken zijn. Het formaat van de bakstenen is $? \times 8,5 \times 3,5$. Deze put ligt precies op de rand van de rioolsleuf en kon zodoende gecoupeerd worden. De vulling bestaat grotendeels uit grijs rul zand met brokken klei en puinspikkels. Deze is tijdelijk op de kant gelegd om te onderzoeken op vondstmateriaal. Afgezien van een tegeltje, dat dateert van het laatste kwart van de achttiende tot het eerste kwart van de negentiende eeuw, is hier verder geen materiaal uitgekomen. De bodem van de put bevindt zich op ca. 2,2 m-NAP. Deze is opgebouwd op een aantal houten planken om verzakking te voorkomen. Direct ten noordwesten van deze put is op het eerste vlak een scherf van Paffrath aangetroffen, daterend van 1050 tot 1200.

Afb. 5.10 De sloot S4-12 in het westprofiel.

Afb. 5.11a De bovenkant van de put met koepelaanzet en insteek.

Afb. 5.11b Aanzicht van de gemetselde put.

Afb. 5.11c Coupe door de put.

Zes meter noordelijker is onder de stoep voor de Broederschapshuisjes een tonput gevonden, S4-03 (afb. 5.12). De ton heeft een diameter van ongeveer 90 cm en is ca. 1,5 m hoog. De houten duigen worden bijeengehouden door metalen hoepels. De vulling bestaat grotendeels uit puin. Nadat het profiel voor een deel was ingestort en een aantal duigen waren gesneuveld, bleek onderin nog een laag beer van omstreeks 15 cm dik te zitten. Deze is gezeefd met water over een zeef met maaswijdtes van 2mm om mogelijke kleine zaadjes en vissenbotjes te kunnen vinden. Er zijn uiteindelijk geen organische resten aangetroffen. Wel metaal, bouw materiaal en glas, daterend vanaf het begin van de twintigste eeuw.

Een tweede tonput, S4-08, is in het cunet bij de huidige parkeerplaats op het Dorpsplein aangetroffen (afb. 5.13). De ton is scheefgetrokken en vervormd door de graafmachine. De diameter bedraagt ongeveer 74 cm, de hoogte is 1,28 m. De duigen zijn van hout, de hoepels van metaal. De bakstenen opbouw was door de machinist op de kant gelegd. Het zijn uniforme bakstenen met afmetingen van 21 x 10,5 x 4 cm. Bovenin is de diameter van de opening 64 cm, onderin 77 cm. De vulling bestond voornamelijk uit grijs zand en klein puin. Onderin bevond zich nog een kleine laag beer met wat aardewerk en bouw materiaal uit de negentiende eeuw.

Onder de stoep bij de Broederschapshuisjes is nog een bakstenen put waargenomen, S4-04. De wanden van de

rioolsleuf waren erg instabiel zodat deze put niet verder onderzocht kon worden. Een gebroken baksteen uit de wand van deze put meet $7 \times 14,5 \times 6,5/7$. De afmetingen duiden op een datering in de vijftiende of mogelijk veertiende eeuw.

Twee meter ten westen van deze put is een fundering aangetroffen, S4-02, ongeveer op 0,0 m+NAP (afb. 5.14). Het is een eensteens fundering van 29 cm breed, waarvan nog drie lagen bewaard zijn. De bakstenen zijn gebroken, maar lijken een uniform formaat te hebben: $7 \times 14,5 \times 6,5/7$. De oriëntatie is noordoost-zuidwest. Het spoor is over een lengte van ca. 4 m te volgen. In het noorden is een min of meer haakse hoek naar het westen gedocumenteerd. Hiervan is nog 2,75 m te volgen tot aan het einde van het cunet. Dit deel wordt doorsneden door een cirkelvormig spoor met een diameter van 2 m, vermoedelijk een septic tank uit de vorige eeuw.

De fundering is vermoedelijk onderdeel van een voorloper van de boerderij Ken U Zelf uit de vijftiende of veertiende eeuw. Ten westen van het muurwerk is de grond schoon, ten oosten vuil. Dit kan erop duiden, dat het de oostelijke wand van een gebouw betreft.

Bij de aanleg van de rioolsleuf in de Schoolstraat is, ter hoogte van de inrit naar de kerk, een recente poer waargenomen.¹¹ Direct ten oosten van deze poer zijn onder de stoep op ca. 0,5 m-NAP vier houten palen gezien, S4-11, S4-14 t/m S4-16. Twee ervan konden worden opgemeten. Deze hadden een diameter van 10 cm. Het hout was sterk

vermolmd. De palen zijn, met een onderlinge afstand van ongeveer 30 cm, in een rij geplaatst die globaal noordoost-zuidwest georiënteerd is.

Direct ten noorden van deze palenrij is een donker bruinigrijze humeuze laag zavel waargenomen in het oostprofiel, S4-07. In het noordprofiel was, onder het puinpakket van het cunet van de straat, een komvorm te zien op ca. 1,2 m-NAP. Naar het westen toe loopt de laag omhoog. In de sleuf resteert nog een maximale breedte van 1,5 m. Het vondstmateriaal uit deze laag dateert in de zeventiende eeuw. Gezien de venige onderkant is deze laag geïnterpreteerd als sloot. Ter hoogte van de oprit naar de kerk is, tot een diepte van 1,5 m onder maaiveld een puinconcentratie van baksteenbrokken waargenomen. Daaronder was de humeuze laag weer te zien. Het spoor was echter niet verder in noordelijke richting te volgen.

Ongeveer 1 m ten noorden van S4-07 kwam onder het puinpakket van het wegcunet een houtconstructie tevoorschijn, HOUT01. Deze bestaat zowel uit palen als liggende planken. Aan de zuidzijde is een liggende plank van 10 cm breedte aangetroffen. Deze ligt tussen twee rijen van drie paaltjes in. In het oostprofiel is aan de zuidzijde nog een vierde paal te zien. Aan de westkant steken twee dikke planken haaks op de eerste richting het noorden. Het materiaal, dat tussen het hout is gevonden, dateert deze constructie rond het eerste kwart van de negentiende eeuw. Tussen de planken is een puinkuil waargenomen, S4-06. Bovenin bevatte deze vooral

Afb. 5.12 De ton in het profiel, nadat de recente puinvulling eruit gevallen was.

Afb. 5.13 De stenen opbouw van de tonput.

baksteenbrokken, daaronder is veel materiaal, zoals aardewerk en glas, aangetroffen. Het jongste materiaal is een fragment van een schotel van industrieel witgoed met een kartelrand. Deze dateert tussen 1820-1840. Gezien de locatie van de kuil binnen de houtconstructie is het niet ondenkbaar dat deze sporen bij elkaar horen. Mogelijk is het een bekiste kuil, die op een gegeven moment is volgestort met afval. De noordzijde van de bekisting is niet waargenomen. Wel hebben de uitvoerders ca. 3 meter ten noorden van de puinkuil een oost-west lopende muur met houten planken ervoor gezien. Ter hoogte van die waarneming was nog ca. 30 cm van het oostprofiel te zien op een diepte van 1,5 m onder maaiveld. Daarin was een duidelijke grens te zien: aan de noordkant schone grond, aan de zuidzijde donker grijze zavel.

Verder naar het noorden zijn in de rioolsleuf nog slechts horizontale lagen waargenomen. Voornamelijk grijze, licht humeuze, matige zavel met wat schelp en horizontale zandlaminaties. De onderste 30 cm bestaat uit grijs zand. Er zijn geen sporen meer gezien en er is geen materiaal meer aangetroffen.

Afb. 5.14 Het zuidelijke deel vande fundering, gezien richting het zuiden.

6 Synthese en conclusies

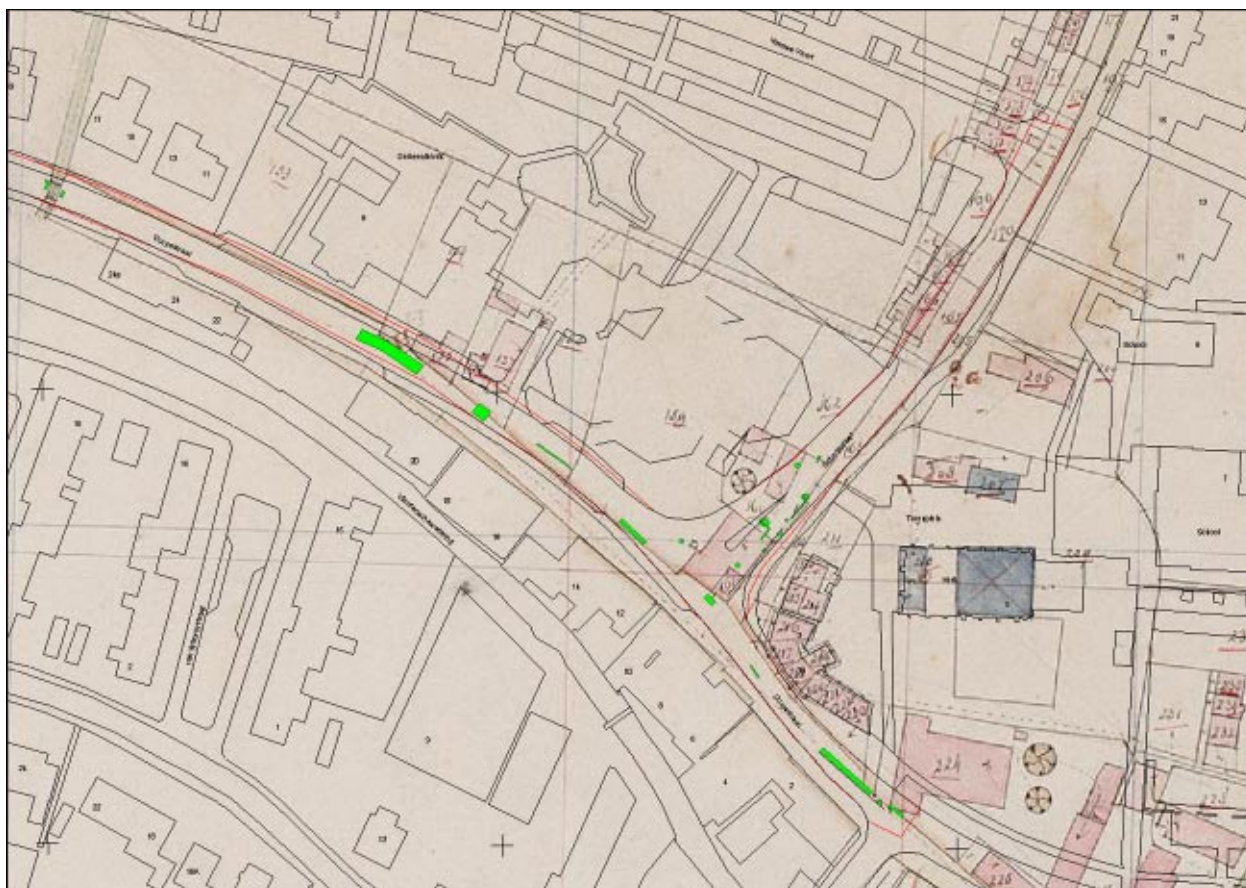
6.1 Synthese

Bij de archeologische begeleiding van de werkzaamheden aan het riool in Vleuten is een aantal clusters van sporen waargenomen. Het eerste bevindt zich ten zuiden en oosten van het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan. Hier zijn voornamelijk noordoost-zuidwest georiënteerde greppels aangetroffen. Eén greppel is daar haaks op gegraven. Er is slechts in een van de greppels één scherf Paffrath, daterend 1050-1200, aangetroffen. Bij de aanleg van het cunet is ter hoogte van deze greppel een pistoletkogel gevonden. Deze kogels dateren tussen 1550 en 1850. Hoewel dit een zeer ruime datering is, geeft de aanwezigheid van de kogel in de ondergrond waarin de greppels zijn uitgegraven wel aan, dat de scherf en de greppel niet contemporain zijn. Een datering na de Middeleeuwen ligt meer voor de hand. De oriëntatie van de greppels komt overeen met die van de perceelsgrenzen van de kadastrale minuut uit 1832. Het terrein ten zuiden van het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan ligt op perceel 238:

in 1832 eigendom van de weduwe Gijsbert Verhoef en in gebruik als boomgaard.

Bij het optekenen van de percelen werd rekening gehouden met de zichtbare perceelsgrenzen zoals bijvoorbeeld sloten, heggen en wallen. Daarna werden de eigendommen gekwalificeerd naar grondgebruik: bebouwd en onbebouwd. Binnen de onbebouwde stukken werd verder onderscheid gemaakt naar onder andere gewastype. Hierdoor kon een stuk grond van één eigenaar in meerdere percelen worden verdeeld, waarbij opnieuw de in het landschap zichtbare begrenzing tussen de gewassen als perceelsgrens werd beschouwd.¹²

De sloten staan niet op de kadastrale kaart ingetekend, maar volgen wel de oriëntatie van de perceelsgrenzen. Misschien betreft het afwateringssloten, die niet zijn opgenomen omdat het gehele terrein in gebruik was als boomgaard. Een andere mogelijkheid is, dat de boomgaard voor 1832 niet van één eigenaar was en dat het oudere perceleringsgreppels zijn.

Afb. 6.1. Sporen van de bebouwing geplot op de kadastrale minuut uit 1832.

De greppel, die in het noordelijke deel van de Paddenaar is waargenomen, loopt ongeveer op de grens tussen de percelen 263 en 264 van de kadastrale minuut uit 1832. Beide percelen waren eigendom van Paulus Martinus (van) Bijlevelt; het ene was in gebruik als weiland, het andere als boomgaard. Mogelijk is S2-05 een sloot geweest, die ervoor zorgde dat het vee niet bij de bomen kon komen. De palenrij, die 37 m zuidelijker is aangetroffen, volgt ook de oriëntatie van deze perceelsgrens. Misschien zijn de palen onderdeel geweest van een houten afscheiding of een hek. Het is onduidelijk hoe de paal onder de stoep in dat beeld past. Gezien het feit dat er verder geen sporen zijn aangetroffen en de palen in elkaars nabijheid staan lijkt het voor de hand te liggen dat ze bij elkaar horen. In elk geval kunnen de palen niet erg oud zijn omdat het hout bewaard is gebleven op ruim een halve meter boven het grondwaterpeil.

Het tweede cluster bestaat uit sporen van bebouwing en ligt in het zuidelijke deel van de Schoolstraat. Het gaat om vijf putten en een fundering, die allemaal gekoppeld kunnen worden aan de kadastrale minuut van 1832 (Afb. 6.1). De sporen bevinden zich op de percelen 159 t/m 161. Deze waren eigendom van de weduwe Gijsbert Verhoef en in gebruik als boomgaard resp. huis en erf, als huis en als tuin. Het huis, op de hoek van de Dorpsstraat en de Schoolstraat, staat lokaal beter bekend als de boerderij 'Ken U Zelf'. Op de vroegste afbeeldingen van Vleuten is op deze plek ook al een boerderij te zien. Vermoedelijk behoren de veertiende eeuwse fundering en de put bij een voorloper van dit pand. De negentiende eeuwse putten zullen bij deze boerderij en de ten noorden liggende gebouwen hebben gehoord.

Aan de oostelijke rand van perceel 160 is een houtconstructie aangetroffen, waarbinnen een kuil was gegraven. Deze bevatte veel aardewerk en glasscherven uit de negentiende eeuw. Mogelijk was deze kuil aan de rand van het erf een afvalkuil, die op een gegeven moment is volgestort met puin. In de noordoostelijke hoek van hetzelfde perceel zijn wat liggend hout en glasscherven waargenomen. Vermoedelijk zijn deze afkomstig van de sloop van de boerderij, die in 1962 plaats moest maken voor het nieuw dorpsplein.

Het derde sporencluster bestaat uit sporen, waarvan niet met zekerheid de aard en omvang kon worden vastgesteld. Het gaat om mogelijke kuilen, sloten en lagen. De meeste bevinden zich op de rand van de perceelsgrenzen aan de noordkant van de Dorpsstraat, één is waargenomen aan de westzijde van de Schoolstraat. In de Dorpsstraat zijn van west naar oost sporen met zeventiende, achttiende en vijftiende eeuwse materiaal aangetroffen. Het spoor in de Schoolstraat bevatte materiaal uit de zeventiende eeuw. Al deze sporen leken in de lengterichting met de straat mee te lopen. Mogelijk zijn het perceleringsgreppels, kuilen of sloten die als stortplaats voor afval zijn gebruikt.

Ten oosten van de kruising met de Schoolstraat zijn twee mogelijke kuilen waargenomen, die haaks op de weg georiënteerd leken te zijn. De eerste bevindt zich ongeveer in het midden van de straat, bevat een bekleding van houten takken en heeft een vulling van grote kluiten klei. De datering is niet duidelijk, maar gezien de kleur en de scherpe aftekening van de afzonderlijke kluiten lijkt het onwaarschijnlijk, dat deze niet in de Nieuwe Tijd dateert. Anderzijds lijkt de locatie, in het midden van de straat die zeker al sinds 1599 op die plek ligt, een hogere ouderdom te suggereren. Op die kaart, en op die uit 1624, is ongeveer op deze plaats een travalle getekend. Of dit spoor en de smidse iets met elkaar te maken hebben is echter niet zeker.

De tweede kuil bevindt zich weer aan de noordzijde van de Dorpsstraat, op de rand van perceel 224. Dat was in 1832 in eigendom van Gerrit van Schalkwijk, kastelein, en in gebruik als huis en erf. Het gebouw staat lokaal bekend als het 'Rechthuis' of het 'Oude Raadhuis' en is in de jaren. Ook op deze locatie is al op de kaart uit 1599 een pand te zien. Het materiaal uit dit spoor dateert in de veertiende en de vijftiende eeuw en bevat naast enkele stukken aardewerk ook wat bot en natuursteen. Het geringe aantal vondsten doet vermoeden, dat het geen afvalkuil is geweest. De humeuze en venige vullingen geven aan, dat er waarschijnlijk water in gestaan heeft. Het pand is eind jaren '60 van de vorige eeuw gesloopt.

In het algemeen komt een beeld naar voren, dat te relateren is aan de kadastrale minuut van 1832. De negentiende eeuwse percelering van deze kaart is grotendeels te koppelen aan de vroegste afbeeldingen van Vleuten, uit 1599 en 1624. Hoe de situatie daarvoor was is niet bekend, maar de veertiende eeuwse fundering en put op de locatie van de boerderij 'Ken U Zelf' doen vermoeden, dat de dorpskern in de late Middeleeuwen naast de kerk ook andere bakstenen gebouwen kende. Van een vermoede vroeg-middeleeuwse oorsprong van de dorpskern van Vleuten zijn geen bewijzen aangetroffen: het oudste dateerbare materiaal bestaat uit twee scherven, namelijk een fragment van een kogelpot (1050-1250) en een stuk van een bolle pot van Paffrath (1050-1200).

Dit betekent echter niet, dat er geen oudere bewonings-sporen zouden kunnen zijn. Het opgegraven tracé bevindt zich in het midden van de Dorpsstraat en de Schoolstraat, die zeker al vanaf de Middeleeuwen als weg in gebruik waren. Sporen van een oudere nederzetting zullen eerder buiten de wegen te verwachten zijn. Daarom wordt aanbevolen om toekomstige ingrepen in de bodem in het centrum van Vleuten archeologisch te begeleiden. Met name het gebied ten oosten van Dorpsstraat 9 en ten zuiden van de kerk in de Schoolstraat verdienen daarbij de aandacht.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Algemeen:

1. Welke vindplaatsen zijn er in het onderzoeksgebied aanwezig?
2. Wat is de aard, omvang, datering, gaafheid en de conservering van de aangetroffen sporen, structuren, vondstlagen en vindplaatsen, die bij de werkzaamheden aan het licht komen?
3. Komen de resultaten van dit onderzoek overeen met het bestaande beeld van de geschiedenis van Vleuten?

Ten zuiden en oosten van het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan zijn zes greppels en vijf palen aangetroffen. Alle sporen zijn goed geconserveerd en tekenden zich duidelijk af tegen de ondergrond. De greppels zijn vermoedelijk gerelateerd aan de negentiende eeuwse percelering. De palen mogelijk ook.

De aard en de omvang van de meeste in de Dorpsstraat aangetroffen sporen zijn, gezien de omstandigheden, lastig te duiden. In het veld zijn acht sporen geïnterpreteerd als mogelijke kuilen, sloten, geulen en lagen. De gaafheid van deze sporen is eveneens lastig te bepalen vanwege de beperkte omvang van de waarnemingen. Alle sporen zijn verstoord door de oude rioolsleuf, maar zijn in de profielen duidelijk zichtbaar. Het materiaal uit de sporen dateert van de veertiende tot in de achttiende eeuw. De sporen ten westen van de kruising met de Schoolstraat zijn in de lengterichting van de weg georiënteerd en bevinden zich aan de noordrand van de straat. Mogelijk gaat het hier om perceleringsgreppels, sloten of kuilen, die als afvaldump zijn gebruikt. De twee sporen ten oosten van de kruising met de Schoolstraat zijn haaks op de weg georiënteerd. De meest oostelijke bevindt zich op de hoek van het pand, dat lokaal bekend staat als het 'Rechthuis' of het 'Oude Raadhuis' aan de noordelijke kant van de weg. Het andere spoor bevindt zich in het midden van de straat ongeveer ter hoogte van de travalje op de oude kaarten. Het is onduidelijk of er een relatie tussen het spoor en de smidse is.

In de Schoolstraat zijn vooral sporen van bebouwing aangetroffen. Bij de aanleg van het cunet zijn drie bakstenen putten, twee tonputten en een fundering gevonden. De putten zijn bij de aanleg van het oude cunet gevuld met puin en zand. Onderin is in beide tonputten nog een laagje beer gevonden met negentiende eeuwse materiaal. Twee van de stenen putten waren waterputten en dateren eveneens in de negentiende eeuw. Van de derde bakstenen put is alleen een deel van de buitenzijde waargenomen onder de stoep voor de Broederschapshuisjes. Het baksteenformaat is hetzelfde als dat van de veertiende eeuwse fundering die 2 m verder westwaarts is aangetroffen. Alle sporen bevinden zich op een van de percelen, die in 1832 in bezit waren van de weduwe Gijsbert Verhoef. Op perceel 161, op de hoek van de Schoolstraat-Dorpsstraat stond de boerderij 'Ons Genoegen'. Gezien de

locatie van de fundering en de put uit de veertiende eeuw, horen deze bij een voorloper van die boerderij.

De onderzoeksresultaten komen niet overeen met het bestaande beeld van de geschiedenis van Vleuten. Het vermoeden, dat het dorp is ontstaan uit een vroeg-middeleeuwse nederzetting kan niet bewezen worden. Het materiaal uit de meeste sporen dateert vanaf de vijftiende eeuw. De oudste twee dateerbare vondsten komen uit de periode 1050-1200/1250. Dat wil echter niet zeggen, dat er geen bewoning was. De onderzochte terreinen bevinden zich niet op representatieve delen van de dorpskern. Het riooltracé bevindt zich grotendeels onder de van oudsher bekende wegen. Nederzettingssporen zijn eerder buiten het wegennet te verwachten.

Vleutense wetering:

4. Wat is de ouderdom van de Vleutense wetering?
5. Is er sprake van een gegraven kanaal of zijn er aanwijzingen voor verbeteringen/aanpassingen van de restgeul van de Oude Rijn?

De uitvoering van de werkzaamheden aan het riool is in twee fasen verdeeld. In deze fase van de uitvoering van de rioolwerkzaamheden is de Vleutense Wetering niet aangesneden.

Zuileveld:

6. Wat is de aard, omvang, datering, gaafheid en de conservering van de aangetroffen sporen en structuren op of in de buurt van de ridderhofstad Zuileveld?
7. Komen de resultaten van dit onderzoek overeen met de verwachtingen naar aanleiding van de kadastrale minuut uit 1832 en het booronderzoek?

Ten zuiden van de sporthal aan de Albert Schweizerlaan is het parkeerterrein vernieuwd. Het cunet zou ongeveer 12 m breed en 70 cm diep zijn. Voor deze werkzaamheden is de hulp van de archeologen niet ingeroepen aangezien er niet dieper dan 30 cm gegraven is.

't Rechthuis en omgeving:

8. Wat is de ouderdom, gaafheid en de conservering van de aangetroffen restanten van 't Rechthuis of de eventuele dwarsboerderij?
9. Hoeveel bouwfases zijn er?
10. Wat is de aard, ouderdom, gaafheid en conservering van de kuilen?
11. Wat is de relatie tussen deze kuilen en andere sporen in de omgeving?

Er zijn geen restanten van bebouwing aangetroffen op deze locatie. Wel is een komvorm waargenomen, haaks op de weg, ter hoogte van de zuidwestelijke hoek van het pand. De exacte aard en de omvang van het spoor konden, gezien de omstandigheden, niet worden vastgesteld. De humeuze en venige vullingen doen vermoeden, dat er

water in gestaan heeft. Het vondstmateriaal dateert tussen 1300 en 1500. In de omgeving van het spoor is direct onder de puinverharding van de weg een donkere laag aangetroffen, eveneens met materiaal uit de veertiende en vijftiende eeuw. Ten westen van Dorpsstraat 2 is deze laag nog gedeeltelijk te volgen, maar bevat geen materiaal meer. Gezien de omstandigheden is het niet mogelijk de aard van deze laag nader te duiden.

Begraafplaats:

12. Ligt de begraafplaats van de kerk ook nog zuidelijker in het plangebied van het riool?
13. Wat is de datering, gaafheid en conservering van de aangetroffen inhumaties?
14. Hoeveel niveaus van begravingen zijn er?
15. Zijn er verschillen in de begravingen? Denk bijv. aan rijkdom of pathologie. Zijn er verschillen tussen de diverse niveaus van begravingen?

Er zijn bij de werkzaamheden in de omgeving van de kerk geen restanten van een begraafplaats aangetroffen. Deze heeft zich waarschijnlijk niet verder westelijk dan de Schoolstraat en ten zuiden van de Dorpsstraat uitgestrekt. De eerste schriftelijke bron, waarin de kerk in Vleuten wordt vermeld dateert uit 1224. Het is onbekend hoe het dorp er toen uitzag. De vroegste afbeelding van Vleuten stamt uit 1599. Daarop staan beide wegen, toen waarschijnlijk niet meer dan onverharde paden, aangegeven. Vermoedelijk hebben beide wegen van oudsher een natuurlijke begrenzing gevormd voor de begraafplaats.

Noten

- 1 Aarts, A.C. PvE LR70 Riool centrum Vleuten. Utrecht 2010, niet gepubliceerd.
- 2 Leijnse 2006.
- 3 Den Hartog 2010.
- 4 Den Hartog 2009.
- 5 Blom 2001.
- 6 Hoegen in voorbereiding.
- 7 Leijnse 2006.
- 8 OM nummer Archis 30327, publicatie onbekend.
- 9 Hoegen 2009.
- 10 Luijt p.38; Wijmer p.38; Wttewaall p.53.
- 11 Deze stak door het puinpakket van het cunet heen.
- 12 Wijmer p. 12-14.

Literatuur

Berendsen, H.J.A. *De genese van het landschap in het zuiden van de provincie Utrecht, een fysisch-geografische studie*. Utrecht 1982. Dissertatie en Utrechtse Geografische Studies 25.

Blom, E. Vleuterweide; *Prins Hendrikweg* - AAO. ADC Rapport 79. Amersfoort 2001.

Essen, H.E.J. van & J.F.K. Kits Nieuwenkamp. *De gemeente Vleuten-De Meern toen en nu. 100 jaar Vleuten, Oudenrijn, Veldhuizen, De Meern en Haarzuilens*. Ljubljana 1994.

Hartog, C.M.W. den, *Terug naar Themaat. Het archeologisch onderzoek LR50 en LR52 naar drie huisplaatsen aan de Thematerweg*, Basisrapportage Archeologie 29, 2009.

Hartog, C.M.W. den, Appellaantje. *LR55: Een vroegmiddeleeuwse nederzetting aan de Wilhelminalaan bij Vleuten*. Basisrapportage Archeologie 30. Utrecht 2010.

Hoegen, R.D. *Waarneming centrum Vleuten*. Intern verslag gemeente Utrecht 2009. Niet gepubliceerd.

Hoegen, R.D. *Opgraving Hamlaan LR65*, Basisrapportage archeologie 46. Utrecht in voorbereiding.

Leijnse, K. *Kasteelterreinen Bottenstein en Zuileveld te Vleuten, gemeente Utrecht; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase)*. Raap-rapport 1370. Amsterdam, 2006

Luijt, J. Van Vicus tot Vinex. *Een geschiedenis van Vleuten, De Meern en Haarzuilens*. Utrecht 2011.

Storm van Leeuwen, Ir. J.A. *Van Oude Rijn tot Leidse Rijn. De afwatering van de gronden in en rondom Vleuten-De Meern in de loop der tijden*. Speciale, gezamenlijke, uitgave van de Historische Vereniging Vleuten – De Meern – Haarzuilens II. De Meern 1985.

Wijmer, D.J. (red.) *Vleuten-De Meern in 1832. Grondgebruik en eigendom. Kadastrale atlas provincie Utrecht 10*. Laren N.H. 2004.

Wittewaall, O.J. *Vleuten-De Meern: geschiedenis en historische bebouwing*. Zeist 1994.

Eerdere uitgaven

Basisrapportage archeologie 1

De Grauwert

Archeologische onderzoek naar een laatmiddeleeuwse omgracht complex

Basisrapportage archeologie 2

Eligenstraat

2000 jaar bebouwing in het zuiden van de Utrechtse binnenstad

Basisrapportage archeologie 3

Sportpark Terweide

Inheems-Romeinse bewoning uit de eerste eeuw na Christus ten noorden van de Limes

Basisrapportage archeologie 4

Twee ijzertijdvindplaatsen langs de snelweg

Archeologisch proefonderzoek

Basisrapportage archeologie 5

Middeleeuwse bewoning langs de snelweg

Archeologisch proefonderzoek langs Rijksweg A2

Basisrapportage archeologie 6

Parkwijk-Noord

Zoektocht naar Romeinse activiteiten ten noorden van het castellum op de Hoge Woerd

Basisrapportage archeologie 7

Laatmiddeleeuwse bebouwing langs de Hogeweide

Archeologisch proefonderzoek

Basisrapportage archeologie 8

Langs de Hogeweide

Archeologisch proefonderzoek van een laat- en postmiddeleeuws bewoningslint

Basisrapportage archeologie 9

In de schoot van het landschap

Vleuterweide-Wilhelminalaan. Een nederzetting uit de midden- en late IJzertijd

Basisrapportage archeologie 10

Laatmiddeleeuwse bewoning langs de Hoge Weide

Archeologisch onderzoek wegens de verlegging van de Waterleiding Rijn-Kennemerland

Basisrapportage archeologie 11

Wegens wateroverlast

LR39 De Balije II: wachttorens, rivierdynamiek en Romeinse infrastructuur in een riverbocht van de Heldammer stroom

Basisrapportage archeologie 12

De broederschap 'Maria in de Wijngaard' en 'onser liever vrouwe in die Sonne'.

Archeologisch onderzoek naar twee kloostergemeenschappen aan de Nieuwe Kamp in Utrecht

Basisrapportage archeologie 14

Wonen aan het water (deel 1)

Archeologisch onderzoek van een twaalfde-eeuwse nederzetting langs de Oude Rijn

Basisrapportage archeologie 15

Wonen aan het water (deel 2)

Archeologisch onderzoek van een twaalfde-eeuwse nederzetting langs de Oude Rijn

Basisrapportage archeologie 16

Vroege wacht

LR31 Zandweg: archeologisch onderzoek van twee eerste-eeuwse houten wachttorens in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 18

Sportpark Terweide 2

LR41-42: Archeologisch onderzoek Sportpark Terweide

Basisrapportage archeologie 19

Een goede buur?

LR46 en LR49: definitief archeologisch onderzoek naar een *vicus*, grafvelden, infrastructuur en inheemse nederzetting in de omgeving van het Romeinse *castellum* in De Meern, deelgebied 'De Woerd' (Gemeente Utrecht)

Basisrapportage archeologie 20

Boeren langs de Hogeweide

Een (post)middeleeuws boerderijlint op kapittelgrondgebied in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 21

Werken aan de weg

LR31 Zandweg: archeologisch onderzoek aan een verspoelde sectie van de limesweg

Basisrapportage archeologie 25

Oudenburgseweg

Archeologisch onderzoek van een inheems-Romeinse nederzetting uit de eerste eeuw na Chr. en een vlasroot-complex uit de twaalfde eeuw na Chr in De Meern, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 26

Vroegmiddeleeuwse bewoning langs de A2

Een nederzetting uit de zevende en achtste eeuw in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 27

Proefsleuvenonderzoek Rheyngaerde

Aanvullend Archeologisch Onderzoek naar de Romeinse limesweg

Basisrapportage archeologie 28

Een Duits vliegtuiggraf uit de eerste uren van de Tweede Wereldoorlog

Archeologische begeleiding van de berging van een Junckers 88 in Leidsche Rijn (Utrecht)

Basisrapportage archeologie 29

Terug naar Themaat

Het archeologisch onderzoek LR50 en LR52 naar drie huisplaatsen aan de Thematerweg

Basisrapportage archeologie 30

LR55 Appellaantje

Een vroegmiddeleeuwse nederzetting aan de Wilhelminalaan in Vleuten

Basisrapportage archeologie 31

Gewei uit de geul

Onderzoek naar een bronstijdstreng en sporen uit de vroeg-Romeinse tijd aan de Burgemeester Middelweerdlaan in De Meern (Utrecht)

Basisrapportage archeologie 34

Pottenbakkers aan de Anthoniedijk

Inventariserend onderzoek m.b.v. proefsleuven en definitief archeologisch onderzoek voorafgaand aan het nieuwbouwproject 'Hoogstraat aan de Vecht' te Utrecht

Basisrapportage archeologie 36

Middeleeuwse bewoningssporen op het binnenterrein van de Letterenbibliotheek

Definitief onderzoek aan de Wittevrouwenstraat 7-11, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 39

Romeinen op het schoolplein

Proefsleuvenonderzoek (LR 61) op het schoolplein van de R.K. Basisschool Drie Koningen in De Meern, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 40

De limesweg in West-Nederland

Inventarisatie, analyse en synthese van archeologisch onderzoek naar de Romeinse weg tussen Vechten en Katwijk

Basisrapportage archeologie 41

Lichte Gaard 9

Archeologisch onderzoek naar het castellum en het bischoppelijk paleis in Utrecht

Basisrapportage archeologie 45

Boeren en molenaars

LR 64: Archeologisch onderzoek naar een laatmiddeleeuws erf aan de Strijlandweg, gemeente Utrecht

Basisrapportage Archeologie 50

Klokken gieten naast de kerk.

Opgraving op het Pieterskerkhof in Utrecht

Basisrapportage archeologie 54

Wonen aan het Zwarte Water

Inventariserend Veldonderzoek Merelstraat aan het Zwarte Water, Gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 70

Utrecht Vredenburg

Definitief Archeologisch Onderzoek noordwesttoren en westmuur van kasteel Vredenburg

Basisrapportage archeologie 71

Utrecht-Bergstraat

Definitief Archeologisch Onderzoek
Opgravingen naar de stadsmuur

Basisrapportage archeologie 72

LR67 Rijnvliet-Zuid Sportpark en Strijkviertel

Inventariserend veldonderzoek (IVO-proefsleuven) naar bewoningssporen uit de late middeleeuwen en de Romeinse tijd

Basisrapportage archeologie 73

LR73 Rijnvliet-Noord Woningbouw

Inventariserend veldonderzoek (IVO-proefsleuven) naar de limes in het noorden van Rijnvliet, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 76

Riool centrum Vleuten

LR 70: Archeologische begeleiding van het vervangen van het riool in de Dorpstraat, Schoolstraat en achter het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan in Vleuten

Basisrapportage archeologie 77

Park Transwijk Paviljoen

Een definitief archeologisch onderzoek naar de limesweg aan de Beneluxlaan

Basisrapportage archeologie 78

Admiraal Helfrichlaan

ADH01: Inventariserend proefsleuvenonderzoek naar de
Romeinse limesweg in Utrecht

Colofon

Uitgave

StadsOntwikkeling
Gemeente Utrecht
Erfgoed © 2012

Redactie

H.L. Wynia

Eindredactie

R. de Kam

Vormgeving

E. van Wieren

Datum

Oktober 2011

Meer informatie

Afdeling Erfgoed
Gemeente Utrecht
Telefoon 030 286 3990
E-mail erfgoedutrecht@utrecht.nl
www.utrecht.nl

Meer informatie

Afdeling Erfgoed

Telefoon 030 286 3990

E-mail erfgoedutrecht@utrecht.nl

www.utrecht.nl